

Specialist bij
ongewenste zwangerschap
en afstammingsvragen

Gebbruikersonderzoek website
'Zwanger, wat nu?'

Gebruikersonderzoek website 'Zwanger, wat nu?'

Den Bosch: januari 2019

Auteurs: Sophie Bolt en Lisa Stappers

Dit onderzoek is onderdeel van het programma 'Versterking preventie ongewenste tienerzwangerschap', dat door Rutgers, Soa Aids Nederland en Fiom uitgevoerd wordt, gefinancierd door het ministerie van VWS. Het programma geeft een nieuwe impuls aan de verbetering van preventie en begeleiding van besluitvorming bij tienerzwangerschap in Nederland. Dit deelprogramma heeft Fiom uitgevoerd.

©2019 Fiom

www.fiom.nl

Inhoud

Voorwoord	4
Inleiding	5
Doel en onderzoeksvragen	6
'Zwanger, wat nu?' en de online keuzehulp module	6
Cijfers gebruikers website	7
Methoden	8
Kwalitatief gebruikersonderzoek	8
Doelgroep	8
Semi-gestructureerde interviews	9
Analyse	10
Resultaten	10
Deelnemers	10
Website 'Zwanger, wat nu?'	10
Online keuzehulp module	14
Discussie	16
Aanbevelingen	17
Referenties	18
Bijlage 1: Topiclijst	20
Bijlage 2: Informatiebrief: 'Zwanger, wat nu?'	25
Bijlage 3: Toestemmingsformulier 'Zwanger, wat nu?'	27

Voorwoord

Fiom is het expertisecentrum ongewenste zwangerschap in Nederland. Wij vervullen de taak van toegangspoort tot informatie en hulp op maat bij ongewenste zwangerschap. Informatie en hulp dient voor iedereen die te maken krijgt met ongewenste zwangerschap beschikbaar te zijn. Zo ook voor kwetsbare groepen in onze samenleving.

Laagopgeleide jongeren vormen in Nederland een kwetsbare groep als het gaat om seksuele gezondheid waardoor zij een hoger risico lopen op een onbedoelde zwangerschap. In dit onderzoek wordt onderzocht in hoeverre de online informatie en hulp via de module 'Zwanger, wat nu?' aansluit bij deze specifieke groep. Deze nieuwe inzichten geven aanknopingspunten om de informatie en online hulp zo aan te passen dat hiermee de groep laagopgeleide jongeren (en volwassenen) beter kan worden bediend. In 2019 gaan we de aanbevelingen uit dit onderzoek toepassen om de toegang tot informatie en hulp op maat bij ongewenste zwangerschap aan laagopgeleide jongeren verder te optimaliseren. Zo krijgt ook deze groep de informatie en ondersteuning die nodig is om bij een ongewenste zwangerschap een weloverwogen keuze zonder dwang of drang te maken.

Dit onderzoek is mede tot stand gekomen door de medewerking van de leerlingen en docenten van het ROC Nijmegen, MBO Amersfoort en Melanchthon Business School Bleiswijk. Wij danken hen hartelijk voor hun inzet.

Eline Dalmijn
Manager programma ongewenste zwangerschap
Fiom

Inleiding

Een ongewenste zwangerschap komt voor bij alle volwassen vrouwen (25-49), ongeacht opleiding, religie of herkomst (Fiom, 2018; de Graaf & Wijsen, 2017). Het blijkt echter dat er bij jongeren (12-24 jaar) een aantal risicogroepen aan te wijzen zijn, zoals laagopgeleide meisjes, gelovige meisjes en meisjes met een Surinaamse achtergrond (de Graaf et al., 2017). Dit onderzoek richt zich op een van deze risicogroepen, laagopgeleide jongeren. In Nederland zijn er ongeveer 1,5 miljoen laagopgeleide jongeren (CBS, 2018). Dit betekent dat zij als hoogst voltooide opleiding vmbo, havo, vwo-onderbouw of mbo niveau 1 hebben (ISCED, 2011). Fiom wil onderzoeken hoe informatie over onbedoelde zwangerschap en keuzehulp deze doelgroep beter kan bereiken via de website 'Zwanger, wat nu?'.

'Zwanger, wat nu?' (www.zwangerwatnu.nl) is onderdeel van de Fiom website en biedt online informatie en laagdrempelige keuzehulp aan vrouwen en sinds oktober 2017 ook aan mannen die te maken krijgen met een onbedoelde zwangerschap. Wanneer een vrouw onbedoeld zwanger is dan heeft zij vier keuzemogelijkheden: het kind zelf opvoeden, pleegzorg, afstand ter adoptie en abortus. Om een weloverwogen keuze te kunnen maken is het belangrijk om informatie te krijgen over alle opties en consequenties. Het is belangrijk om een keuze te maken die past bij de persoonlijke situatie en normen en waarden. Het is niet altijd eenvoudig om een weloverwogen keuze te maken, omdat onbedoelde zwangerschappen vaak gepaard gaan met negatieve opvattingen. Onbedoelde zwangerschap wordt gezien als onnodig vanwege de beschikbaarheid van goede preventieve zorg en het vrije klimaat rondom seksuele gezondheid en rechten in Nederland. Het kan lastig zijn om open te praten over keuzemogelijkheden en er heerst een taboe op het afbreken van een zwangerschap, vooral onder jongeren (de Graaf et al., 2017; Welten, 2015). Het is van groot belang om een weloverwogen keuze te kunnen maken zonder dwang, om (psychische) problemen en spijt op de lange termijn te voorkomen (van der Heij, 2017).

Ongeveer 1% van de meisjes tussen de 12 en 25 jaar is ooit ongewenst zwanger geweest (de Graaf et al., 2017). Omgerekend naar de populatie meisjes in Nederland in 2016 zijn dit tussen de 14.554 en 21.169 meisjes (Fiom, 2018). Meisjes die stonden voor een complexe keuze, waarin ze in korte tijd, al dan niet met een partner, een ingrijpende beslissing moesten nemen. Uit onderzoek is dus gebleken dat deze meisjes vaker laagopgeleid zijn (de Graaf et al., 2017). Fiom wil onderzoeken of de informatie en keuzehulp die wordt aangeboden op de website 'Zwanger, wat nu?' toegankelijk en goed te begrijpen is voor laag opgeleide jongeren. Online hulpmiddelen zouden waardevol kunnen zijn om meisjes en jongens (anonieme) keuzehulp te bieden bij een onbedoelde zwangerschap. Tieners willen vaak problemen, zeker rondom gevoelige persoonlijke onderwerpen zoals seks, liever zelf oplossen. Internet biedt hen een bron aan informatie waarbij ze anoniem kunnen blijven (Nikken, 2007). Wanneer een website helder en duidelijk is kunnen jongeren kwalitatief goede en neutrale informatie en hulp krijgen (de Rooij, Heskens, de Jong, Lip, & Visser, 2013).

Doel en onderzoeksvragen

Fiom voert een kwalitatief gebruikersonderzoek uit om te onderzoeken of de website 'Zwanger, wat nu?' en de online keuzehulp module aansluiten bij laagopgeleide jongeren. Met als doel om de website verder te ontwikkelen en te verbeteren. We hanteren daarbij de volgende onderzoeksvragen:

- A. Hoe zoeken laagopgeleide jongeren online informatie om meer te weten te komen over keuzemogelijkheden bij een onbedoelde zwangerschap?
- B. Hoe beoordelen laagopgeleide jongeren de informatie over keuzemogelijkheden op de website 'Zwanger, wat nu?'. De volgende onderdelen komen aan bod:
 - De inhoud van de informatie die beschikbaar is over online keuzehulp bij een onbedoelde zwangerschap
 - Toegankelijkheid informatie voor laagopgeleide jongeren.
 - Verbeterpunten voor de website
- C. Hoe beoordelen laagopgeleide jongeren de online keuzehulp module? De volgende onderdelen komen aan bod:
 - Gebruik van de online keuzehulp oefeningen
 - Toegankelijkheid oefeningen voor laagopgeleide jongeren
 - Verbeterpunten voor de module

'Zwanger, wat nu?' en de online keuzehulp module

De website 'Zwanger, wat nu?' laat zien wat de mogelijkheden zijn als je onbedoeld zwanger bent. Er wordt daarbij informatie op maat gegeven afgestemd op onder andere geslacht, leeftijd en

zwangerschapsduur. Ook staan er op de website ervaringsverhalen van anderen en informatie over de periode nadat een besluit is gemaakt. Daarnaast kunnen gebruikers van de website doorverwezen worden naar een gratis online keuzehulp module met vragen en oefeningen die hen kunnen helpen in dit keuzeproces. De website werkt via het *stepped-care* principe, waarbij verschillende opeenvolgende niveaus van informatie en hulp worden aangeboden, zodat gebruikers geleidelijk meer zorg kunnen krijgen. Dit principe voorziet in minimale zorg waar mogelijk en intensievere zorg

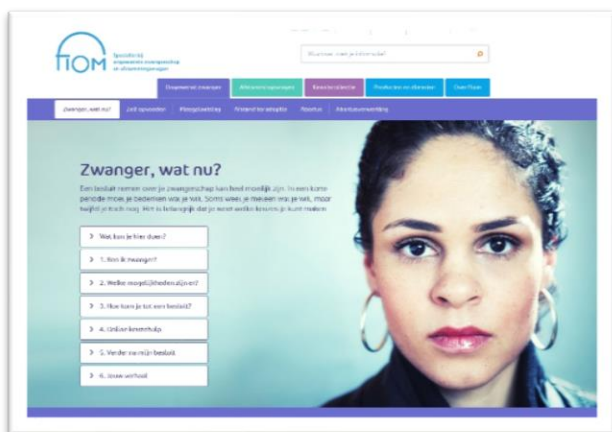

Foto 1: Landingspagina 'Zwanger, wat nu?'

waar nodig (Snoek, de Weert-van Oene, de Jong & van de Mheen, 2010). Gebruikers lezen eerst informatie op de website gericht op de beantwoording van een aantal vragen, zoals: Ben ik zwanger? Welke mogelijkheden zijn er? Hoe kom je tot een besluit? Indien gebruikers behoefte hebben aan meer informatie of begeleiding, dan kunnen zij zich gratis aanmelden voor de online keuzehulp module. In de module maken deelnemers zelfstandig opdrachten. Er is ook een mogelijkheid om contact op te nemen met een hulpverlener, die mee kan kijken naar vragen en/of ingevulde oefeningen.

Cijfers gebruikers website

In 2017 waren er 23.483 gebruikers van het websiteonderdeel 'Zwanger, wat nu?' en 14.731 bezoekers die meerdere sessies hadden op de website. Er waren 1.592 gebruikers van het websiteonderdeel online keuzehulp 'Zwanger, wat nu?'. Daarnaast waren er 151 personen die binnen de online keuzehulp begeleiding vroegen van een hulpverlener. Sinds oktober 2017 kunnen ook mannen terecht bij de online keuzehulp module. Echter, van oktober 2017 tot oktober 2018, maakten vooral vrouwen (93.3%, versus 6.7% mannen) gebruik van de website. De gemiddelde leeftijd van de gebruikers was 29 jaar (de jongste 10 jaar en de oudste 51). Ongeveer een kwart (28.3%) van de gebruikers was 25 jaar of jonger.

Uit de gebruikersgegevens van 'Zwanger, wat nu?' blijkt dat zowel laagopgeleiden als hoogopgeleiden de website bezoeken. Ongeveer de helft (44%) van de gebruikers is hoogopgeleid (hbo of wo niveau), zie tabel 1. Vergeleken met de gemiddelde Nederlandse bevolking, zijn er in verhouding meer hoogopgeleiden die gebruik maken van de website. In Nederland is ongeveer 30% van de bevolking hoog opgeleid (hbo of wo niveau), 40% middelbaar opgeleid (havo, vwo, mbo 2-4 niveau) en 30% laag opgeleid (basisonderwijs, vmbo, havo-, vwo- onderbouw of mbo niveau 1) (CBS, 2018).

Tabel 1. Percentage gebruikers 'Zwanger, wat nu?' per opleidingsniveau

	Jongeren (%) N = 409	Volwassenen (%) N = 1060	Totaal Gebruikers (%) N = 1469
hbo/wo	48.7	41.8	43.8
havo/vwo/mbo	33.3	40.6	38.7
geen	3.7	2.6	2.9
Basis onderwijs	1.5	3.7	3.1
vmbo/mavo	13.0	11.3	11.6

Noot. Een kanttekening bij deze tabel is dat er gebruik is gemaakt in de vragenlijst van de categorie havo/vwo/mbo bij de vraag over hoogst voltooide opleiding, waardoor in deze categorie geen onderscheid is te maken tussen laag, middelbaar of hoogopgeleid, omdat jongeren vaak nog bezig zijn met een opleiding.

Methoden

Kwalitatief gebruikersonderzoek

Een kwalitatief gebruikersonderzoek is gekozen om inzicht te krijgen in hoe laagopgeleide jongeren online informatie zoeken en de website 'Zwanger, wat nu?' beoordelen. Gebruik van semigestructureerde interviews heeft de mogelijkheid geboden om deelnemers hun antwoorden toe te laten lichten en nieuwe onderwerpen aan bod te laten komen. Er werd gebruik gemaakt van een topiclijst. Deze werd van tevoren getest bij 2 studenten van de opleiding Pedagogiek en naar aanleiding van hun feedback werd de lijst aangepast. Ook na de eerste interviews en de analyse van de resultaten werd de topiclijst aangepast.

Doelgroep

De doelgroep in het onderzoek zijn mbo-leerlingen die een opleiding volgen op mbo-niveau 1 en in de leeftijd zijn van 16-24 jaar. Wij volgen hierbij het internationale classificatiesysteem ISCED (International Standard Classification of Education) waarin leerlingen van de vmbo, havo, vwo-onderbouw of mbo-niveau 1 zijn geassocieerd als laag opgeleid (ISCED, 2011).

Er zijn 16 scholen benaderd en uiteindelijk hebben 3 scholen deelgenomen aan het onderzoek; ROC Nijmegen in Boxmeer ($n=9$), MBO Amersfoort in Amersfoort ($n=3$) en Melanchthon Business School Bleiswijk in Bleiswijk ($n=4$). De leerlingen in Boxmeer volgden de opleiding Dienstverlening en Zorg. De leerlingen in Amersfoort volgden de opleiding dienstverlening en zorg, taal of de kappersopleiding. De leerlingen in Bleiswijk volgden de opleiding Dierenverzorging.

In totaal zijn er 16 deelnemers geïnterviewd, 15 meisjes en 1 jongen. Eén interview is niet meegenomen in deze cijfers en de analyses omdat de deelnemer buiten de selectiecriteria viel vanwege haar leeftijd (te oud). Zie tabel 2 voor een overzicht van de achtergrondinformatie van de deelnemers. Deelnemers werden benaderd via hun docent op de mbo-opleiding. De docenten werden benaderd op twee manieren. Allereerst is er een oproep uitgezet bij medewerkers van Fiom of er binnen hun netwerk contacten bestonden met mbo-docenten. Er zijn vervolgens 4 docenten van 4 verschillende scholen persoonlijk via de telefoon of email benaderd. Op deze manier konden de onderzoekers terecht in Boxmeer. Ten tweede zijn 12 mbo-scholen aangeschreven via email met de vraag voor medewerking aan het onderzoek. Via deze weg konden interviews gehouden worden in Amersfoort en in Bleiswijk.

De interviews begonnen door de informatiebrief mondeling toe te lichten aan de deelnemers en ruimte te geven voor vragen. De onderzoekers gaven aan dat de deelnemers vragen konden overslaan indien gewenst en dat het interview op elk moment gestopt kon worden. Vervolgens konden de deelnemers de toestemmingsbrief ondertekenen. Drie deelnemers gaven geen toestemming om een audio opname te maken van het gesprek. Niet alle deelnemers waren in staat om alle vragen te beantwoorden. Enerzijds door schroom om over het onderwerp te praten en anderzijds door het niet volledig beheersen van de Nederlandse taal bij de deelnemers met een migratieachtergrond.

Tabel 2: Achtergrondinformatie deelnemers

Leeftijd	Studiejaar	Niveau	Migratieachtergrond deelnemer	Migratieachtergrond ouders	Geloof
18	1	1	*	*	Christendom
17	1	1	*	Turkije	*
17	1	2	*	*	*
18	1	2	*	*	*
18	1	1	*	Turkije	Islam
17	1	1	*	*	*
23	1	1	*	Portugal	*
17	1	1	*	*	Christendom
19	1	1	Irak	Irak	Jezidi
17	1	1	Azerbeidzjan	Azerbeidzjan	Jehovagetuige
22	2	1	Libië	Syrië & Marokko	Islam
17	2	2	*	*	*
18	2	2	*	Suriname	*
18	2	2	*	*	*
18	2	2	*	*	*

* Deelnemer en/of ouders hebben *geen* migratieachtergrond

Semi-gestructureerde interviews

De interviews vonden plaats in een stille en rustige ruimte van de deelnemende mbo-scholen. Tijdens 11 interviews waren er twee onderzoekers aanwezig en tijdens 5 interviews was er maar één onderzoeker aanwezig. Eén onderzoeker stelde vragen en de andere onderzoeker (indien aanwezig) maakte observaties en aantekeningen met behulp van een invulschema. Tijdens de drie interviews bij de mbo-school in Amersfoort was ook de docent aanwezig.

Het zoeken op internet en het bekijken van de website werd gedaan op een laptop van Fiom. Op het bureaublad van de laptop stonden drie browsers: Microsoft Edge, Mozilla Firefox en Google Chrome. De browsers hadden een schone browser geschiedenis en stonden op de privémodus, zodat de zoekopdracht niet werd beïnvloed door voorgaande onlineactiviteiten van de onderzoekers of de deelnemer. De browser geschiedenis werd na elk interview opnieuw gewist. Dezelfde laptop werd gebruikt tijdens de beoordeling van de 'Zwanger, wat nu?' website en de online keuzehulp module. Voor elke deelnemer afzonderlijk is vóór de interviews al een account aangemaakt, 5 gericht op mannen en 15 gericht op vrouwen.

Het interview was opgebouwd in vier delen:

1. Een open online zoektocht naar informatie over ongewenste zwangerschappen
2. Het beoordelen van informatie op de website
3. Het maken van oefeningen in de online keuzehulp module
4. Het maken van zoekopdrachten.

Tijdens het eerste deel van het interview werden er vragen gesteld over de achtergrond van de deelnemer. Vervolgens werd de deelnemer gevraagd om zich in te leven in de situatie van een

onbedoelde zwangerschap en het zoeken naar informatie die hen zou kunnen helpen om een keuze te maken. In het tweede deel van het interview werden er vragen gesteld over de website 'Zwanger, wat nu?'. Deze vragen zijn gericht op de meningen en perceptie van de studenten over de site. Elke deelnemer heeft daarnaast één zoekopdracht gemaakt nadat ze de site zelf bezochten. Als derde werden de deelnemers gevraagd om te kijken naar het online hulpmiddel en de bijbehorende oefeningen. Elke deelnemer werd gevraagd om één oefening te maken en te beoordelen.

Analyse

De dag na de interviews maakten de onderzoekers een samenvatting van de resultaten. Deze samenvattingen zijn geordend in een invulschema dat verdeeld was per thema en vraag. Antwoorden van de deelnemers werden vergeleken met elkaar en verschillen en overeenkomsten werden genoteerd. Belangrijk woorden of zinnen werden onderstreept. In tabel 2 staat achtergrondinformatie van de deelnemers. De audio opnames van de interviews zijn bewaard en gebruikt om informatie te controleren en deelnemers letterlijk te kunnen citeren.

Resultaten

Deelnemers

De onderzoekspopulatie bestaat uit $N=15$ jongeren; $n=14$ meisjes en $n=1$ jongen. Deelnemers zijn tussen de 17 en 23 jaar; de gemiddelde leeftijd is 18 jaar. Tien deelnemers volgen een mbo niveau 1 opleiding en zes volgen een mbo niveau 2 opleiding. Eén deelnemer is op een jonge leeftijd zwanger geweest, één is op dit moment zwanger. Elf deelnemers kenden iemand die op een jonge leeftijd zwanger is (geweest). Van alle deelnemers hebben drie een migratieachtergrond en acht deelnemers hebben ouders die niet in Nederland zijn geboren. De verschillende achtergronden zijn: Turks ($n=2$), Irakees ($n=1$), Marokkaans ($n=1$), Surinaams ($n=1$), Azerbeidzjaans ($n=1$), Syrisch ($n=1$) en Portugees ($n=1$). Er zijn 6 deelnemers met een religieuze achtergrond.

Website 'Zwanger, wat nu?'

Hoe zoeken laagopgeleide jongeren online informatie om meer te weten te komen over keuzemogelijkheden bij een onbedoelde zwangerschap?

ONLINE ZOEKTOCHT

De deelnemers geven aan dat ze erg zouden schrikken als ze erachter zouden komen dat ze onbedoeld zwanger zijn. Opvallend is dat de meerderheid van de deelnemers (73.7%, $n=11$) aangeeft dat zij geen online hulp zouden zoeken. Ze denken dat als zij ooit onbedoeld zwanger zouden worden dat ze dan in eerste instantie hulp aan hun moeder zouden vragen ($n=7$), de huisarts ($n=1$), een apothekersassistent ($n=1$), hun partner ($n=1$) of vriendinnen ($n=1$).

Tijdens de online zoektocht krijgen de deelnemers de opdracht om uit te zoeken welke keuzemogelijkheden er zijn in het denkbeeldige scenario dat zij 12 weken zwanger zouden zijn.

Zoektermen die ze gebruiken zijn; '12 weken zwanger', 'wat te doen bij zwangerschap', 'zwanger worden', 'zwanger', 'zwanger jonge leeftijd', 'Ik ben zwanger wat moet ik doen', 'Wat voor keuze zou je kunnen maken als je vriendin zwanger is?' en 'wat zou ik kunnen doen als ik 12 weken zwanger ben'. Ze zoeken allen met de zoekmachine Google. Vervolgens klikken ze blindelings op de linken die bovenaan staan op de zoekpagina van Google. Voorbeelden van sites waar de deelnemers op klikken zijn; 'Ouders van Nu', '24 Baby', 'Mama en nu', 'Zwanger en nu?', 'Mamaenzo' en 'Siriz'. Twee deelnemers klikken op de link 'Zwanger, wat nu?' nadat ze andere sites, die meer bovenaan op de zoekpagina stonden, hebben bezocht. Deelnemers geven aan dat ze meerdere sites zouden bekijken om te zien of de gegeven informatie vergelijkbaar is en in hun ogen dus betrouwbaar is. Eén van de deelnemers zegt dat ze een site zonder advertenties meer zou vertrouwen dan een site met advertenties.

ERVARINGSVERHALEN

De deelnemers uit Bleiswijk zeggen dat ze het belangrijk vinden dat als ze online informatie zoeken dat een website ervaringsverhalen heeft. Ze selecteren deze sites omdat ze graag willen lezen hoe anderen hebben gereageerd in een vergelijkbare situatie. Deelnemer 16 vindt een site betrouwbaarder wanneer het ervaringsverhalen bevat, omdat ze dan kan lezen wat meerdere personen erover zeggen. Deelnemer 13 zegt: *"Ik ga andermans ervaring lezen, omdat dit is waar je het meeste uithaalt."*

Hoe beoordelen laagopgeleide jongeren de informatie over keuzemogelijkheden op de website 'Zwanger, wat nu'? De volgende onderdelen komen aan bod:

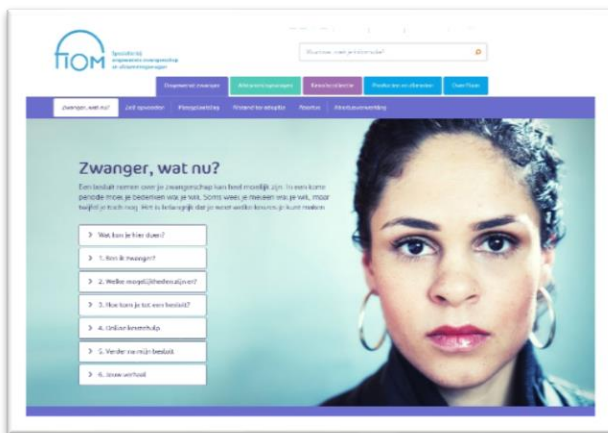

Foto 1: Landingspagina 'Zwanger, wat nu?'

EERSTE INDRUK POSITIEF

De eerste indruk van de deelnemers op de landingspagina van 'Zwanger, wat nu?' is positief. Deelnemer 1 zegt: *"Het lijkt er gewoon op alsof er echt aan is gewerkt, gewoon serieus"*. Andere termen die worden gebruikt om de site te beschrijven zijn: professioneel, netjes, overzichtelijk en duidelijk. De deelnemers zijn enthousiast over het feit dat er een site bestaat met online keuzehulp. De meeste deelnemers denken dat de site voornamelijk bedoeld is voor vrouwen, geen van hen noemt de mogelijkheid

dat een man de website zou kunnen gebruiken. Ze geven aan dat ze denken dat de website vooral bedoeld is voor jonge meisjes die niet weten wat ze moeten doen als ze onbedoeld zwanger zijn, met name van wie ze hulp kunnen ontvangen. Daarnaast denken ze dat de website er is voor vrouwen die nog twijfelen over hun keuze. De meeste deelnemers denken dat als ze onbedoeld zwanger zouden zijn ze de voorkeur zouden hebben om het kind zelf op te voeden en de zwangerschap liever niet zouden afbreken. Ze denken dat ze daardoor vooral veel praktische vragen zouden hebben over het opvoeden van een kind. Vragen over financiële hulp, alleenstaand moederschap en hoe ze studie kunnen combineren met het moederschap.

KEUZEMENU

Op de landingspagina van de website gaat de blik van deelnemers allereerst naar het menu aan de linkerkant. Ze vinden dat dit de site overzichtelijk en duidelijk maakt. *“Het menu maakt het makkelijker...dan hoeft je niet elke keer terug te gaan [naar de openingspagina]. Je kan gewoon verder doorklikken op de kopjes”* (deelnemer 14). Echter, wanneer ze een zoekopdracht krijgen, vinden de deelnemers het lastig om door de site te bewegen. Ze vinden het moeilijk om hun weg terug te vinden naar de ‘Zwanger, wat nu?’ landingspagina. Meerdere deelnemers zijn in de war over het feit dat de andere websiteonderdelen van Fiom ook zichtbaar zijn en zodra ze daarop klikken vinden ze de weg naar de website ‘Zwanger, wat nu?’ niet meer terug.

Foto 2: Menu op landingspagina

BEHOEFTE AAN BEELD OF GESPROKEN TEKST

Sommige deelnemers hebben moeite met het lezen van grote stukken tekst. Deelnemer 5 zegt:

“Sommige dingen zijn wel ingewikkeld, als je in paniek bent dan wil je gewoon meteen antwoorden krijgen en niet dat je een heel stuk tekst moeten lezen.” Daarnaast zegt deze deelnemer ook: *“De Nederlandse woorden, sommige zijn echt moeilijk, een video is fijn of plaatjes, iedereen kan zwanger worden, niet iedereen kan dat snappen, je moet gewoon plaatjes gebruiken, of geluid, dat iemand rustig de tekst voorleest.”* Meerdere deelnemers ($n=11$, 73.3%) zijn het hier mee eens en vinden dat

Foto 3: Introductievideo

als de informatie gegeven wordt in de vorm van

beelden en/of gesproken tekst zoals in het filmpje ze dit zou kunnen helpen om beter te begrijpen waarvoor de site gebruikt kan worden. *“Ik had meer gehoopt dat het filmpje op de voorpagina zou komen. Dan zie je het gelijk en kun je erop klikken en weten waar de site overgaat.”* (deelnemer 14).

FOTO OP LANDINGSPAGINA

Negen deelnemers (60%) zijn positief over de foto op de landingspagina. Ze vinden dat de vrouw op de foto een hele serieuze blik heeft, maar dat dit past bij het onderwerp van de website. Daarnaast worden de woorden angstig, bezorgd, schokkend en verbijsterd gebruikt. Dit zijn gevoelens die de deelnemers zelf zouden voelen wanneer ze onbedoeld zwanger raken. Zes deelnemers vinden de foto er niet goed bij passen en zouden eerder een foto verwachten van een zwangere buik of een huilende vrouw. Deelnemer 12 zegt dat de foto haar minder vertrouwen geeft in de website omdat de vrouw er nerveus uitziet. Ze zegt dat iemand die ‘Zwanger, wat nu?’ bezoekt

Foto 4: Foto op landingspagina

waarschijnlijk al heel bang en nerveus is en een foto van iemand die dat ook is zou volgens haar niet voor vertrouwen zorgen. Haar redentatie is dat het lijkt alsof de vrouw op de foto nerveus is omdat ze geen antwoord heeft gekregen op haar vragen. Ze zou eigenlijk een foto willen zien van iemand die meer zelfvertrouwen uitstraalt.

TAALGEBRUIK

De inhoud van de informatie over online keuzehulp bij een onbedoelde zwangerschap wordt positief beoordeeld. Deelnemer 6 zegt: *“Het is wel volwassen geschreven, je kunt merken dat de schrijver ervaring heeft. Die ervoor gestudeerd heeft. Als ik dat zou moeten schrijven dan zou dat er niet staan.”* Deelnemer 5 en 7 geven aan dat de site minder geschikt is voor niet-Nederlandstaligen: *“Ik denk dat als ik buitenlands zou zijn, misschien zou het fijn zijn als het ook in het Engels zou staan”* (deelnemer 5). Dit komt ook naar voren tijdens de interviews met de deelnemers van de mbo-school in Amersfoort. Alle deelnemers van deze school ($n=3$, 20%) hebben een migratieachtergrond. Nederlands is niet hun eerste taal en ze hebben moeite met spreken en lezen in het Nederlands. Deelnemer 10 en 12 maken beide de opmerking dat er veel moeilijke woorden gebruikt worden. Ze hebben moeite met termen waarvan verondersteld wordt dat ze algemeen bekend zijn, zoals verloskundige, abortus, pleegzorg en hulpverlener. Ze denken dat het gebruik van plaatjes de informatie duidelijker zou kunnen maken voor personen met een migratieachtergrond.

ANONIMITEIT

Drie deelnemers geven aan dat anonimiteit belangrijk is. Twee van hen hebben een migratie- en religieuze achtergrond. Deelnemer 11 geeft aan dat ze niet zou willen deelnemen aan de online keuzehulp omdat bij de aanmelding wordt gevraagd om een emailadres in te vullen. Ze vraagt de onderzoekers of het mogelijk is om daar een valse naam in te vullen, omdat ze absoluut anoniem zou willen blijven.

Hoe je anoniem kan blijven zou nog duidelijker aangegeven kunnen worden op de website vindt deelnemer 7. Ze is zelf op een jonge leeftijd zwanger geworden en was toen heel bang voor de veroordeling van anderen. Ze vindt het goed dat het mogelijk is om bij Fiom anonieme hulp te ontvangen, maar dit wordt haar niet duidelijk op de website. Volgens haar zou op de landingspagina al moeten worden aangegeven hoe vrouwen anoniem kunnen blijven.

Online keuzehulp module

Hoe beoordelen laagopgeleide jongeren de online keuzehulp module? De volgende onderdelen komen aan bod:

DOEL NIET HELDER

De eerste indruk van de landingspagina van de online keuzehulp module is positief. *“Gewoon goed, niet rommelig enz. en niet teveel in één keer ofzo het is gewoon goed.”* zegt deelnemer 2. Zeven deelnemers geven aan na het lezen van de introductietekst ‘hoe werkt het’ dat het stuk te lang en ingewikkeld is. *“...ik weet niet precies wat ik kan verwachten, wel dat je verschillende oefeningen hebt voor iets.”* (Deelnemer 3). Deelnemer 13 geeft eerlijk aan dat het niet meteen duidelijk is waar ze de online keuzehulp module voor zou kunnen gebruiken. Ook na het lezen van de introductietekst snap ze het doel van de site niet. Na uitleg van de onderzoeker en het maken van een oefening krijgt ze pas een duidelijker beeld. *“Als je daar een filmpje neerzet dan is het beter te begrijpen”* zei deelnemer 14.

INTERESSANTE OEFENINGEN

De deelnemers vinden dat de plaatjes die de oefeningen verbeelden de site interessant en minder saai maken. De oefeningen zelf vinden ze interessant om uit te voeren. Ze geven aan dat ze het goed vinden dat de oefeningen ze echt laten nadenken: *“Eigenlijk is het wel een fijne manier, want dan ga je er ook over nadenken en dan sta je er ook bij stil.”* (deelnemer 6). De deelnemers mogen zelf kiezen welke oefening zij gaan maken. De meest gekozen oefeningen zijn: ‘Hoe beslis ik’, ‘Mijn minder en sterke kanten’, ‘Voor- en nadelen’ en ‘Over 5 jaar en 1 jaar’.

NAVIGATIE

In tegenstelling tot de website ‘Zwanger, wat nu?’ is de online keuzehulp module makkelijker om doorheen te bewegen. Deelnemers kunnen meteen vinden waar ze contact kunnen krijgen met een hulpverlener. Drie deelnemers geven aan dat het fijn zou zijn als er meteen een foto te zien is van hulpverlener. Contact maken zou dan betrouwbaarder voelen.

SOCIAAL NETWERK HEEFT VOORKEUR

Zes van de deelnemers zouden de online keuzehulp module gebruiken als ze in het echt onbedoeld zwanger zouden zijn. *“Het is fijn dat je meteen contact kunt krijgen met een hulpverlener”* zegt deelnemer 13. Elf deelnemers geven aan dat ze liever naar hun moeder, vrienden en/of huisarts zouden gaan. *“Ik weet niet of ik hiernaartoe zou gaan, ik zou eerst vertellen aan mijn ouder of naar de*

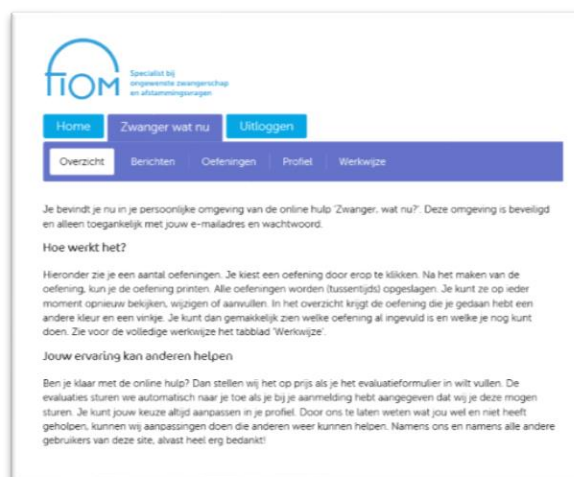

Foto 5: Introductietekst van online keuzehulp module

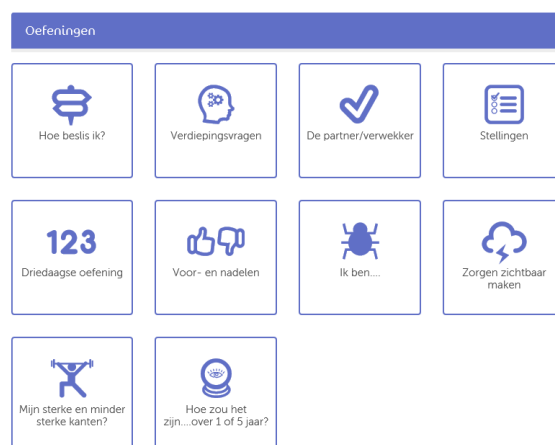

Foto 6: Oefeningen van online keuzehulp module

dokter gaan, dat zou ik meer vertrouwen dan een site ofzo." (deelnemer 3). Twee afwijkende antwoorden zijn gegeven door deelnemer 11 en 16. Deelnemer 11 zou naar de apotheek gaan om hulp te krijgen voor het afbreken van haar zwangerschap. Ze geeft aan dat in haar land van herkomst het gebruikelijk is dat vrouwen in dit soort situaties naar de apotheek gaan. Deelnemer 16 zou naar de verwerker/partner gaan om samen met hem een beslissing te maken.

ONLINE HULP VAN HULPVERLENER

Wanneer deelnemer 12 de online keuzehulp module bekijkt zegt ze dat ze geen contact zou willen hebben met iemand online. Dit vertrouwt ze niet, omdat ze niet weet wie aan de andere kant van de computer zit. Anonimiteit is belangrijk voor haar omdat ze niet wil dat andere mensen weten dat ze hulp nodig heeft met een onbedoelde zwangerschap. Een foto van de hulpverlener zou niet helpen omdat dit niet helemaal betrouwbaar kan zijn. Andere deelnemers vinden het juist fijn om met een hulpverlener te kunnen spreken. Deelnemer 4 zegt dat ze het fijn zou vinden als een hulpverlener mee zou kunnen kijken met een oefening omdat die daarvoor opgeleid is.

DOEL OEFENINGEN NIET HELDER

Deelnemers met én zonder migratieachtergrond hebben beide moeite met het begrijpen van het doel van de oefeningen. Dit komt voornamelijk doordat ze moeite hebben met het begrijpen van de instructies en het taalgebruik. De onderzoekers helpen meerdere keren een deelnemer met de

oefeningen, bijvoorbeeld bij de oefening "Hoe beslis ik?". De deelnemers die deze oefening maken vinden het ingewikkeld dat alle antwoorden op de vragen die worden opgesomd in hetzelfde vakje getypt moeten worden. *"Er waren te veel vragen achter elkaar en het was niet duidelijk wat er gevraagd werd van me."* (deelnemer 4). Andere oefeningen waar deelnemers tegen dezelfde problemen aanlopen zijn de "Verdiepingsvragen",

"Partner/verwerker" en de "Driedaagse oefening". In

de oefening "Mijn sterke en minder sterke kanten" is het voor de deelnemers niet duidelijk dat de woorden die staan op de voorbeeldlijst slechts dienen als voorbeeld en niet overgenomen hoeven te worden. Daarnaast hebben de deelnemers met een migratieachtergrond moeite met het taalgebruik van de oefeningen. Bijvoorbeeld bij de oefening "Mijn sterke en minder sterke kanten" zijn woorden zoals chaotisch en wispelturig te moeilijk. Deelnemer 5 zegt: *"Het is wel goed, sommige dingen, maar de woorden, de Nederlandse woorden, sommige zijn echt moeilijk."* De deelnemers met een migratieachtergrond slagen er niet in om hun gekozen oefening zelfstandig te maken.

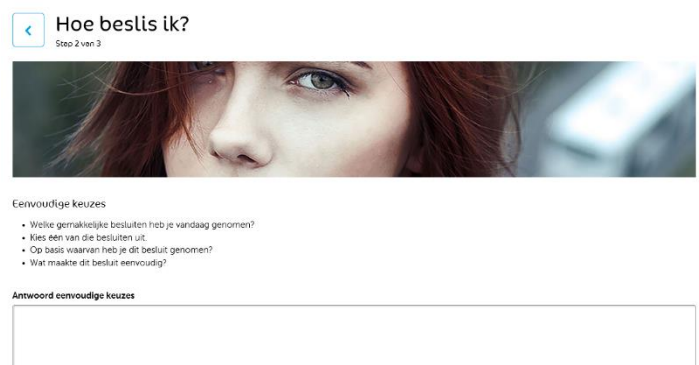

Foto 7: Stap 2 van de oefeningen 'Hoe beslis ik?'

Discussie

Met behulp van een kwalitatief gebruikersonderzoek is onderzocht hoe de website 'Zwanger, wat nu?' en online keuzehulp module aangepast kan worden zodat de website toegankelijk en goed te begrijpen is voor laagopgeleide jongeren. Het doel van het onderzoek is om de website te verbeteren zodat het beter aansluit bij jongeren die een hoger risico lopen op een onbedoelde zwangerschap. Er zijn in totaal 15 leerlingen geïnterviewd op 3 verschillende mbo-scholen in Nederland.

De deelnemers zouden over het algemeen niet online informatie zoeken om meer te weten te komen over keuzemogelijkheden bij een onbedoelde zwangerschap. Dit is het tegenovergestelde van wat uit ander onderzoek naar voren komt. Volgens de Rooij et al. (2013) zou het internet juist een goede mogelijkheid zijn voor laagopgeleide jongeren om anoniem informatie te verkrijgen. Bovendien zouden 1 op de 4 jongeren het internet gebruiken om gezondheid gerelateerde informatie te zoeken en 44% van deze jongeren zou specifiek informatie zoeken over seksuele gezondheid (Ybarra & Suman, 2008; Rideout, 2001). Voor de deelnemers in het huidige onderzoek zijn moeders en huisartsen de meest gekozen bronnen van informatie en niet het internet. Hun moeder zou een veilige en betrouwbare bron van informatie zijn bij een onbedoelde zwangerschap. Gezien de resultaten wordt aanbevolen om de moeders van laagopgeleide jongeren als een belangrijke doelgroep te zien om te informeren over het bestaan van de online keuzehulp van Fiom.

De deelnemers beoordelen de website 'Zwanger, wat nu?' en de online keuzehulp module als positief, ze vinden het goed dat er online informatie over keuzemogelijkheden bij ongewenste zwangerschappen beschikbaar zijn. De informatie vinden ze op een professionele en heldere manier weergegeven. Deelnemers benadrukken dat het menu aan de linkerkant van de landingspagina de site overzichtelijker maakt. De introductievideo met uitleg over de website en de online keuzehulp module worden zeer gewaardeerd. Voor bezoekers die meer moeite hebben met het begrip van tekst is de video een welkome aanvulling. Het inzetten van een video zou een goede manier zijn om direct de aandacht van de bezoeker te krijgen (Pharos, 2015).

Vooraf deelnemers met een migratieachtergrond hebben moeite met het taalniveau van de website, maar ook andere deelnemers hebben moeite om zich te concentreren op grotere stukken tekst. In de online keuzehulp module hebben de deelnemers eveneens moeite met het begrijpen van de instructies op de landingspagina en de oefeningen. Ze geven aan behoefte te hebben aan andere overdracht van informatie, zoals in de vorm van afbeeldingen en/of gesproken tekst. De meerwaarde van het gebruik van afbeeldingen bij tekst wordt ondersteund door het onderzoek van van Houts et al. (2006). Hun resultaten laten zien dat afbeeldingen een positief effect hebben op de begrijpelijkheid van tekst en informatie. Dit positieve effect wordt vooral waargenomen bij de groep deelnemers met een lage leesvaardigheid. Teksten met afbeeldingen worden beter begrepen, beter onthouden, zijn aantrekkelijker en worden eerder nageleefd dan teksten zonder afbeeldingen. Daarnaast kunnen deelnemers met een lager leesniveau geholpen worden door een combinatie van gesproken aanwijzingen en foto's. Dit zou voornamelijk komen doordat afbeeldingen sneller en makkelijker verwerkt worden door het brein (Feigenson & Spiesel, 2011).

Deelnemers geven aan dat anonimiteit erg belangrijk kan zijn. Redenen voor geheimhouding van een zwangerschap kunnen verschillen per situatie. Er kan gevaar dreigen, bijvoorbeeld in het geval van eerwraak, of vrouwen kunnen angst hebben voor verstoting (zoals de deelnemer die Jehova Getuige is). Uit onderzoek onder vrouwen die hun kind hebben afgestaan ter adoptie blijkt dat vrouwen naast bovenstaande redenen ook angst kunnen hebben voor de verwekker, of bang kunnen zijn om onder druk gezet te worden door hun omgeving (Wermuller & Bolt, 2018). Meiden die uit families komen met een migratieachtergrond hebben vaker ouders die specifieke sociale, religieuze en culturele gedragingen verwachten van hun dochters (Pels & de Haan). Wanneer er de mogelijkheid bestaat om online een anoniem gesprek te houden voelen ze zich vrijer om gevoelige onderwerpen te bespreken (Brouwer, 2006).

Aanbevelingen

Aanbevelingen voor het verbeteren van de website 'Zwanger, wat nu?'

- 1) Maak een aparte website van 'Zwanger, wat nu?', zodat bezoekers niet de weg kwijtraken op de algemene Fiom website.
- 2) Plaats de informatieve video meteen op de landingspagina. De video is duidelijk en informatief en legt helder het doel en de functie van de website uit.
- 3) De deelnemers hadden vooral vragen over praktische zaken hoe ze zelf een kind zouden kunnen opvoeden. Bijvoorbeeld 'krijg ik financiële steun van de overheid?' en 'hoe doe ik dat met mijn studie?'. Het zou duidelijker zijn als de titel in het keuzemenu 5. 'Verder na mijn besluit' aangepast wordt. Bijvoorbeeld: praktische vragen na mijn besluit of hoe regel ik alles na mijn besluit?
- 4) Maak meer gebruik van afbeeldingen en/of gesproken tekst in plaats van lange stukken tekst.
- 5) Controleer de website op ingewikkeld taalgebruik en licht begrippen toe, eventueel via een link met uitleg van termen, zoals verloskundige, abortus, en pleegzorg.
- 6) Voeg in het keuzemenu op de landingssite de vraag "hoe kan ik anoniem (online)keuzehulp krijgen" toe. Leg daarnaast in het gedeelte waar vrouwen zich kunnen aanmelden voor online keuzehulp uit hoe vrouwen anoniem zich kunnen aanmelden. Dus onder andere hoe ze een anoniem emailadres kunnen aanmaken. Het is aan te raden om ook in de online keuzehulp module uit te leggen hoe vrouwen anoniem hulp kunnen ontvangen.
- 7) Forums/ervaringsverhalen: Sommige deelnemers geven aan dat als ze online informatie zoeken, ze ervaringsverhalen willen lezen. Ze willen graag weten hoe anderen in soortgelijke situaties hebben gereageerd. De vindbaarheid van de ervaringsverhalen op de website is laag. Het is aan te bevelen om de zichtbaarheid en toegankelijkheid van de ervaringsverhalen te vergroten.

Aanbevelingen voor de online keuzehulp module:

- 1) Bij de introductie tekst niet vermelden dat bezoekers mee kunnen doen met een evaluatie van de site. Deze tekst kan op deze plek verwijderd worden en ergens anders geplaatst worden. De tekst moet duidelijker aangeven wat het doel van de online keuzehulp module. Dit kan naast een korte tekst aangevuld worden door middel van een filmpje of afbeeldingen.
- 2) Kijk kritisch naar de uitleg van de oefeningen en vereenvoudig de teksten waar mogelijk.
- 3) Geef minder voorbeelden bij de oefening 'Mijn minder en sterke kanten'. Kijk ook kritisch naar het woordgebruik in deze oefening. Deelnemers ondervonden moeilijkheden met termen zoals chaotisch, inlevingsvermogen en wispelturig.
- 4) Maak de instructie bij stap 3 van de oefening 'hoe beslis ik?' duidelijker door aparte invulvelden te maken voor elk vraag. Andere oefeningen waar deelnemers tegen dezelfde problemen aanlopen zijn de "Verdiepingsvragen", "Partner/verwerker" en de "Driedaagse oefening".

Referenties

Brouwer, L. (2006). Giving voice to Dutch Moroccan girls on the internet. *Global Media Journal*, 5, 1-10.

Centraal Bureau voor de Statistiek (2017). *Relatief weinig tienermoeders in Nederland*. Geraadpleegd op 19 september 2018 van, <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2017/50/relatief-weinig-tienermoeders-in-nederland>

Centraal Bureau voor de Statistiek (2018). Geraadpleegd op 19 september 2018 van, <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/37296ned/table?ts=1537350932907>

Centraal Bureau voor de Statistiek (2018). Leerlingen, deelnemers en studenten. Geraadpleegd op 28 november 2018 van, <http://statline.cbs.nl/Statweb/publication/?DM=SLNL&PA=71450ned&D1=0&D2=a&D3=0,4-16&D4=0-6,8-17&D5=0&D6=0,6-18&D7=I&HDR=G1,T,G2,G4,G6,G5&STB=G3&VW=T>

Central Bureau voor de Statistiek (2018). *Cijfers – Onderwijs*. Geraadpleegd op 28 november 2018 van, <https://longreads.cbs.nl/trends18/maatschappij/cijfers/onderwijs/>

De Graaf, H., van den Borne, M., Nikkelen, S., Twisk, D., & Meijer, S. (2017). *Seks onder je 25e: Seksuele gezondheid van jongeren in Nederland anno 2017*. Utrecht: Rutgers/Soa Aids Nederland i.s.m. RIVM. Geraadpleegd op 19 september 2018 van, <http://seksonderje25e.nl/page/Onderzoeksboek><http://seksonderje25e.nl/page/Onderzoeksboek>

De Graaf, H. & Wijsen, C. (2017). *Seksuele Gezondheid in Nederland 2017*. Utrecht: Rutgers i.s.m. RIVM. Geraadpleegd op 19 september 2018 van, https://www.rutgers.nl/sites/rutgersnl/files/PDF-Onderzoek/Seksuele_Gezondheid_in_NL_2017_23012018.pdf

De Rooij, E., Heskens, C., de Jong, M., Lip, A., & Visser, A. (2013). Het Centrum voor Jeugd en Gezin: Ook voor jongeren? Een verkennend kwalitatief onderzoek naar de mening van jongeren over hulp en advies door het CJG. *Tijdschrift voor gezondheidswetenschappen*, 91, 162-167.

Feigenson, N. R., & Spiesel, C. H. (2011). Digitaal beeldmateriaal: Revolutie in de rechtszaal. *Justitiële Verkenningen*, 37, 56-76.

Fiom/Rutgers (2018). *Factsheet Ongewenste Zwangerschappen 2016*. Den Bosch: Fiom/Rutgers. Geraadpleegd op 19 september 2018 van, <https://fiom.nl/kenniscollectie/ongewenste-zwangerschap/cijfers-en-feiten>

Houts, P. S., Doak, C. C., Doak, L. G., & Loscalzo, M. J. (2006). The role of pictures in improving health communication: A review of research on attention, comprehension, recall and adherence. *Patient Education and Counseling*, 61, 173-190.

Inpassing van het Nederlands Onderwijs (2011). *2011 ISCED Inpassing Nederlands Onderwijs*. Geraadpleegd van <https://www.cbs.nl/nl-nl/onz-diensten/methoden/classificaties/onderwijs-en-beroepen/isced/niveau-isced-2011>

Koninklijke Nederlandse Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst (KNMG) (2018). *Rechten minderjarigen*. Geraadpleegd van <https://www.knmg.nl/advies-richtlijnen/dossiers/rechten-minderjarigen.htm>

Nikken, P. (2007). *Online hulp verdient nog veel aandacht: Een verkenning naar het hulpaanbod voor jeugdigen in Nederland*. Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut.

Pharos (2015). *Factsheet laaggeletterden en beperkte gezondheidsvaardigheden*. Geraadpleegd op 26 november 2018 van, <http://www.pharos.nl/documents/doc/factsheet%20laaggeletterdheid.pdf>

Postema, D. (2016). *Brochure: Een voornemen tot afstand ter adoptie*. Den Bosch: Fiom. Geraadpleegd op 17 september 2018 van, https://fiom.nl/sites/default/files/files/Folder_Intermediairs.pdf

Rideout, V. J. (2001). *Generation Rx.com: How young people use the internet for health information*. Washington, the United States: The Henry J. Kaiser Family Foundation.

Smiciklas, M. (2012). *The power of infographics: Using pictures to communicate and connect with your audiences*. Indianapolis, Indiana: Pearson Education.

Snoek, A., de Weer-van Oene, G., de Jong, C. A. J., & van de Mheen, D. (2010). De complexiteit van de jeugdverslavingszorg: Dilemma's en kansen. *Kind en Adolescent*, 31, 266-279.

Van der Heij, A. (2017). Besluitvorming bij ongewenste zwangerschap en online hulp bij abortusverwerking. Twee bronnen voor nieuw perspectief op preventie van psychosociale klachten na abortus. *Tijdschrift voor Seksuologie*, 41, 49-55. doi: 10.007/s12451-017-0140-3

Welten, A. (2015). Jonge vrouwen: Wil ik wel moeder worden? *Zorg + Welzijn*, november 2015. Geraadpleegd op 17 september 2018 van, https://fiom.nl/sites/default/files/files/wil_ik_wel_moeder_worden.pdf

Werdmuller & Bolt (2018). *LATAR 2015-2017: De landelijke afstand ter adoptie registratie*. Den Bosch: Fiom. Geraadpleegd van <https://fiom.nl/sites/default/files/landelijke-afstand-ter-adoptie-registratie.pdf>

Ybarra, M., & Suman, M. (2008). Reasons, assessment, and actions taken: Sex and age differences in uses of internet health information. *Health Education Research*, 23, 512-521.

Bijlage 1: Topiclijst

Laptop Set-up

*Fom Testaccount

*Gebruikersnaam: *****

*Wachtwoord: *****

*Set-up hotspot of gebruik netwerkkabel om wifi in te stellen

*Neem stroomkabel mee!

*Om browser geschiedenis te verwijderen van Explorer moet je naar Setting -> internet opties -> browser geschiedenis verwijderen (alles aan vinken)

*Om browser geschiedenis te verwijderen van Firefox moet je naar Klik op bibliotheek knop → druk op geschiedenis → druk op Clear recent history → Kies dan everything bij 'Time range to clear' → onder Details alles aanvinken → en dan druk op Clear now

*Druk op de knop onder de 'X' knop → druk op geschiedenis → klik op menu balk boven links → klik op geavanceerd → periode (altijd) → alles aan vinken → druk dan op gegevens wissen knop

Introductie

Wij zijn Lisa en Sophie, onderzoekers bij Fiom. We vinden het fijn dat je wilt meewerken aan ons onderzoek. Fiom is een organisatie die specialist bij ongewenste zwangerschappen en afstammingsvragen.

Wat gaan we doen?

We gaan een interview houden van ongeveer 30 minuten. We interviewen in totaal ongeveer 15 jongeren.

Doel onderzoek

Fiom voert een kwalitatief gebruikersonderzoek uit om te onderzoeken of de website 'Zwanger, wat nu?' en de online keuzehulp module aansluiten bij jongeren. Met als doel om de website verder te ontwikkelen en te verbeteren.

Belangrijk:

Als je op een bepaalde vraag geen antwoord wilt geven, dan kun je dat aangeven. Je hoeft geen antwoord te geven als je dat niet wilt. Je mag het interview stoppen op elk moment.

Opname:

Vind je het goed dat we het gesprek opnemen?

Wat doen we met de informatie?

Na alle interviews analyseren we de gegevens, schrijven we een onderzoeksverslag en zullen we aanbevelingen geven om de website te verbeteren.

Alle informatie die je met ons deelt wordt vertrouwelijk behandeld en anoniem verwerkt. Er zullen geen namen of andere gegevens worden die naar een persoon te herleiden zijn gedeeld of gepubliceerd.

Toestemmingsverklaring:

Heb je nog vragen voordat we beginnen?

Heb je de informatiebrief over het onderzoek gelezen en begrepen? Heb je hier nog vragen over?

Ben je akkoord met de inhoud en zou je de toestemmingsverklaring willen ondertekenen?

OPNAME BEGINT

Start interview

Vandaag gaan we je vragen stellen over wat jij vindt van de website 'Zwanger, wat nu?'. We zullen je ook zoekopdrachten geven, zodat je kunt ervaren hoe de website werkt en jouw oordeel over de website met ons kunt delen.

We beginnen eerst met een aantal korte vragen.

Duidelijk maken dat ze geen fouten kunnen maken! Laat vooral weten wanneer iets lastig is of wanneer je iets niet goed begrijpt! Ga vooral hard op na denken! Dat helpt ons heel erg!

Doe vooral wat je op dat moment zou doen!!!

Achtergrond

- Wanneer ben je geboren?
- Waar woon je?
- Wat studeer je?
- Welke niveau volg je?
- In welke jaar zit je?

Persoonlijke achtergrondvragen

- Ben je ooit zwanger geweest? (Indien ja, dan doorvragen)
- Ken je iemand die ooit op een jonge leeftijd zwanger is geweest?
- Zo ja (doorvragen naar wie en hoe ze is geholpen bij het maken van een keuze)
- Ben jij in Nederland geboren?
- Zijn je ouders in Nederland geboren?
- Ben je gelovig?

Open zoektocht

Graag beginnen we met een zoekopdracht op internet. Zou je je voor ons kunnen inleven in de situatie dat je nu ongepland zwanger bent?

Als eerste zou ik je willen vragen: als je in deze situatie terecht zou komen wat zou dan je eerste reactie zijn?

Wat zou jij graag willen weten wanneer je erachter komt dat je onbedoeld zwanger bent?

Zou je ons wat concrete voorbeelden kunnen geven?

Zou jij dit voor ons op de computer kunnen opzoeken?

Geef ze een paar minuten om het antwoord te zoeken, noteer:

- Welke browser kiezen ze (Edge, Chrome, of Firefox)
- Welke zoekmachine gebruiken ze
- Kiezen ze de eerste hit van de zoekmachine?
- Scrollen ze veel of snel door?
- Klikken ze weg op pagina's?
- Klikken ze op afbeeldingen? Kenmerken van de afbeeldingen (met/zonder mensen)
- Klikken ze op opvallende tekst (kopjes/dikgedrukt/kleur)
- Op welke link klikken ze? 1e, 2e, 3e? Logica hierachter?
- Nemen ze de tijd om langere teksten te lezen?

Bespreek de zoektocht en vraag door naar redenen en logica achter het zoeken

Naar website navigeren zwangerwatnu.nl

Voordat we zwangerwatnu.nl gaan bezoeken wil ik eerst vragen.....

- Ken je de site zwangerwatnu.nl?
- Heb jij deze site wel eens bezocht?
- Zo nee, ga door naar Oordeel Zwangerwatnu.nl
- Zo ja, hoe vaak heb je de site bezocht?
- Met wat voor vragen?
- Heb je telkens kunnen vinden wat je zocht?
- Wat vind je van zwangerwatnu.nl? (Doorvragen)

Oordeel Zwangerwatnu.nl

- Wat is je eerste reactie van de openingspagina?
- Als je naar de openingspagina kijkt, Wat zie je dan als eerste?
- Nodigt deze pagina uit om verder te klikken of zou je afhaken? Waarom?
- Voor wie is de site bedoeld denk je (bijvoorbeeld: leeftijd, geslacht, opleiding)? Waarom wel/niet?
- Wat vind je van de foto?
- Wat vind je van het menu aan de linkerkant?

De deelnemer krijgt de gelegenheid om Zwangerwatnu.nl nader te bekijken. De deelnemer wordt hierbij gevraagd hardop te denken en te reageren op de dingen die hij/zij tegenkomt. Allereerst kan de deelnemer de site zelf bekijken (bijvoorbeeld om eigen vragen te beantwoorden), daarna zal de deelnemer enkele zoekopdrachten krijgen).

Zoekopdrachten

- Je bent ongepland zwanger geworden en wilt jouw zwangerschap met niemand delen. Je zou wel graag met iemand willen praten. Probeer uit te zoeken hoe je in contact zou kunnen komen met een hulpverlener voor een persoonlijk gesprek.
- Een goede schoolvriendin komt naar je toe en verteld jou dat ze onbedoeld zwanger is geworden. Ze is net pas 16 jaar geworden. Ze denkt ongeveer 12 weken zwanger te zijn en weet niet wat haar mogelijkheden zijn. Kan jij haar helpen door informatie te vinden op de 'zwanger, wat nu?' website?
- Je nichtje is ongepland zwanger geworden en kan haar zwangerschap met alleen jou delen. Ze zou wel heel graag wat extra hulp krijgen zodat ze een weloverwogen keuze kan nemen met betrekking tot de zwangerschap. Kan jij haar helpen om te vinden

waar ze op de 'zwanger, wat nu?' website hulp kan krijgen bij het maken van een keuze?

- Je bent 12 weken zwanger en wilt weten wat de mogelijkheden zijn als je het kind niet zelf wilt opvoeden. Probeer uit te zoeken uit welke mogelijkheden je kunt kiezen.
- Je bent met 25 weken erachter gekomen dat je zwanger bent en wilt weten of je de zwangerschap kunt afbreken door middel van een abortus. Gebruik de website 'Zwanger, wat nu?' om hier informatie over te krijgen

- Wat is je eendoordeel over Zwangerwatnu.nl nu je deze wat uitgebreider hebt kunnen bekijken? Wat is positief? En wat is minder positief? Waarom? Heb je nog wat tips en tops voor ons?
- Wat vind je van de inhoud van de site? (Doorvragen per onderdeel)
 - Taalgebruik (begrijpelijk en leesbaar?)
 - Hoeveelheid informatie (genoeg, te veel, te weinig?)
- Heb je alle informatie gevonden die je op dat moment zou willen krijgen?
- Wat vind je van de opzet/structuur van de openingpagina en de rest van de site?
- **WEER TERUG GAAN NAAR FIOM START PAGINA** → kunnen ze makkelijk weer zwanger, wat nu, vinden? (Wat vind je van de manier waarop je door de site kan bewegen? Waarom?)
- Zou je de site gaan bezoeken als je zelf ongepland of onbedoeld zwanger zou worden? Waarom wel/niet? Zo ja, met welke vragen?

Online hulpmiddel

Nu naar het hulpmiddel gaan en de deelnemer zelf laten bekijken. Log in met deelnemers account. De deelnemer wordt hierbij gevraagd hardop te reageren op de dingen die hij/zij tegenkomt. Allereerst kan de deelnemer de site zelf bekijken.

Ik wil weer aan je vragen om in onze eerste stelling weer in te leven; dus dat je erachter komt dat je onbedoeld zwanger bent.

- Wat is je eerste reactie op de openingpagina?
- Als je naar de openingpagina kijkt, wat zie je dan als eerste?
- Welk oefeningen zou je willen maken?
- Kan je vinden waar je persoonlijk contact kan krijgen met een hulpverlener?
- Zou je je zelf aanmelden voor onlinehulp op deze website als je zelf (of je vriendin) ongepland of onbedoeld zwanger zou worden? Waarom wel/niet?

Daarna vragen we of deelnemer 1 oefening wil maken. Vraag welke oefening ze graag zouden maken en waarom ze juist deze oefening willen maken en welke ze minder snel zouden willen maken. Tijdens het maken van de oefening vragen we deelnemer hardop na te denken en hardop te reageren op dingen die hij/zij tegenkomt.

- Wat is je eendoordeel over de oefening nu je deze wat uitgebreider hebt kunnen bekijken? Wat is positief? En wat is minder positief? Waarom? Heb je nog wat tips en tops voor ons?
- Voor wie zijn deze oefeningen bedoeld?
- Wat vond je van de structuur van deze oefening?
- Wat vind je van de inhoud van de oefening? Doorvragen onderdelen:
- Taalgebruik (begrijpelijk en leesbaar?)
- Hoeveelheid informatie

Observatie:

- Kunnen ze makkelijk door de oefeningen navigeren/bewegen?
- Hebben ze hulp nodig om de instructie te begrijpen?

Bijlage 2: Informatiebrief: ‘Zwanger, wat nu?’

‘s-Hertogenbosch, 24 september 2018

Verantwoordelijk onderzoeker: Sophie Bolt

Beste deelnemer,

In deze informatiebrief geven we je uitleg over het onderzoek naar de website ‘Zwanger, wat nu?’ en de daarbij behorende online keuzehulp module. Als je na het lezen van de informatie nog vragen hebt kun je daarmee terecht bij de onderzoekers. Onderaan deze brief vind je hun contactgegevens.

1. Wat is het doel van het onderzoek?

Het verbeteren van de online informatie en de online keuzehulp module ‘Zwanger, wat nu?’ op basis van inzichten die verkregen worden door een kwalitatief gebruikersonderzoek. We willen onze website toegankelijker maken voor jongeren.

2. Hoe wordt het onderzoek uitgevoerd?

In dit onderzoek zullen we interviews houden met mbo-leerlingen. Tijdens het interview zullen we samen met jou de website bekijken en zullen we je vragen naar je ervaring en mening. De interviews worden gehouden aan de hand van een aantal thema’s die we belangrijk vinden voor het onderzoek, zoals online hulpmiddelen, onze website ‘Zwanger, wat nu?’ en de bijbehorende online tool. Antwoorden kunnen nooit goed of fout zijn, omdat het bij alle vragen gaat om je eigen persoonlijke ervaringen en opvattingen.

3. Wat wordt er van je verwacht?

Het gesprek zal ongeveer een half uur tot een uur duren. Het interview zal plaatsvinden met twee onderzoekers in een ruimte bij jou op school. Om de resultaten van het gesprek goed te kunnen verwerken, wordt het gesprek, als je dit goed vindt, opgenomen middels een audio-opname. De verkregen informatie zal vertrouwelijk en anoniem worden verwerkt. Dit betekent dat als iemand jouw antwoorden van het gesprek hoort of leest, deze niet naar jou herleidbaar zijn.

4. Wat zijn mogelijke voor-en nadelen van deelname aan dit onderzoek?

Wij verwachten dat het interview voor jou persoonlijk geen voor- of nadelen heeft. Met de deelname draag je bij aan verbetering van onze hulpvoorziening aan onbedoeld zwangere jongeren. Mocht blijken dat het interview je na afloop te veel blijft bezighouden dan kun je altijd contact opnemen met de onderzoekers om er nog een keer over te praten. Mocht je er liever over praten met iemand die niet direct aan het onderzoek verbonden is dan kun je contact opnemen met Eline Dalmijn. Zij is werkzaam bij Fiom als specialist op het gebied van ongewenste zwangerschap, maar niet direct betrokken bij het onderzoek. Aan een gesprek met haar zijn voor jou geen kosten verbonden.

5. Wat gebeurt er als je niet wenst deel te nemen aan dit onderzoek?

Deelname aan dit onderzoek is vrijwillig. Je kunt altijd stoppen als je je bedenkt, ook tijdens het onderzoek. Eventuele deelname is niet van invloed op eventuele dienstverlening die je van Fiom ontvangt.

6. Wat gebeurt er als het onderzoek is afgelopen?

Voor jou is het onderzoek afgelopen als het interview is afgerond of op het moment dat je aangeeft verder niet te willen meewerken.

7. Wat gebeurt er met je gegevens?

Tijdens het onderzoek worden gegevens verzameld over jou. Deze gegevens worden op een beveiligde manier bewaard die voldoet aan de eisen van de algemene verordening gegevensbescherming (AVG). We maken een onderscheid tussen jouw persoonsgegevens en de onderzoeksgegevens. Persoonsgegevens zijn alle gegevens die direct over iemand gaan, ofwel direct naar deze persoon te herleiden zijn. Onderzoeksgegevens verwijzen naar de informatie verkregen uit het interview.

Persoonsgegevens

Jouw persoonsgegevens zijn één jaar (van september 2018 tot september 2019) alleen toegankelijk voor de onderzoekers en zullen niet gedeeld worden met anderen. Na deze periode zullen je persoonsgegevens worden vernietigd.

Onderzoeksgegevens

De informatie verkregen uit het interview zal anoniem worden verwerkt in een artikel of onderzoeksrapport. Je naam en andere informatie die naar jou herleidbaar is wordt weggelaten. Dit betekent dat als iemand jouw antwoorden van het gesprek leest, je niet hierin kan worden herkend. Je zult je naam dus nooit tegenkomen in een rapport over het onderzoek.

8. Zijn er extra kosten/is er een vergoeding wanneer je besluit aan dit onderzoek mee te doen?

Deelname geschiedt op vrijwillige basis. Als dank voor deelname aan dit onderzoek ontvang je een bioscoopbon van 10 euro.

9. Wil je verder nog iets weten?

Als je vragen hebt, aarzel dan niet om contact op te nemen met een van de onderzoekers van Fiom:

Dr. Sophie Bolt

Tel: 088-1264900

Email: onderzoek@fiom.nl

Lisa Stappers

Tel: 088-1264961

Email: onderzoek@fiom.nl

Bijlage 3: Toestemmingsformulier ‘Zwanger, wat nu?’

Ik heb de informatiebrief voor de deelnemers aan het onderzoek gelezen. Ik kon aanvullende vragen stellen. Mijn vragen zijn genoeg beantwoord. Ik had genoeg tijd om te beslissen of ik meedoe.

Ik weet dat meedoen helemaal vrijwillig is. Ik weet dat ik op ieder moment kan beslissen om toch niet mee te doen. Daarvoor hoef ik geen reden te geven.

Ik geef toestemming om mijn gegevens te gebruiken, voor de doelen die in de informatiebrief staan.

Ik geef toestemming dat mijn persoonsgegevens, gebruikt voor dit onderzoek, gedurende de onderzoeksperiode september 2018 tot september 2019 toegankelijk zijn voor de onderzoekers en na afloop van deze periode vernietigd worden.

Ik geef toestemming dat mijn onderzoeksgegevens anoniem verwerkt worden in een onderzoeksrapport.

Ik geef **wel/geen** toestemming om het gesprek op te nemen via een audio-opname en dat deze opname, gedurende de onderzoeksperiode september 2018 tot september 2019 toegankelijk zijn voor de onderzoekers en na afloop van deze periode vernietigd worden.

Ik verklaar hierbij aan dit onderzoek mee te willen werken.

Datum:

Plaats:

Naam deelnemer:

Handtekening:

In te vullen door de uitvoerende onderzoeker:

Ik heb een schriftelijke toelichting gegeven op het onderzoek. Ik heb resterende vragen over het onderzoek naar vermogen beantwoord. Wanneer u eventueel besluit voortijdig het onderzoek te willen beëindigen, dan is deelname niet van invloed op eventuele dienstverlening die je van Fiom ontvangt.

Datum:

Plaats:

Naam onderzoeker:

Handtekening onderzoeker: